

Heimdall-broder m fl

Omständigheterna, inklusive inte minst arrangerandet av vår sommarutflykt med HLK på temat *Öresund och Ven*, har gjort att det sedvanliga sammankomstrapporterandet kommit något i skymundan. Vidare har jag haft rysliga e-postproblem den senaste månaden. Här följer emellertid ett och annat om vad som timade den 14 maj och den 4 juni och under utflykten den 6 juli, dock med reservation för vad minnet kan ha haft för sig under mellantiden.

Allra först skall emellertid konstateras att **det tidigare fastlagda programmet för hösten inte längre gäller**. Återigen har de så kallade omständigheterna varit framme och ställt till det. De aviserade talarna lär dock fortfarande komma men tid och plats blir annorlunda. Mer härom kommer förstås i sinom tid. Nu kan emellertid med rätt stor visshet anges att **höstens första sammankomst**, gemmologen **Jan Asplund** talandes om *Diamanter*, kommer att äga rum i **Frimurarnas hus** på Isak Slaktares gata 1 vid Stortorget i Malmö **onsdagen den 11 september** - detaljerad inbjudan följer när det börjar dra ihop sig

Så över till rapporterandet.

Sammankomsten den 14 maj

”Ört- & chilibakad kycklingfilé, honungsmarinerat revbenskött och soja- & sesambakad laxfilé” stod det på menyn och till kaffet serverades ”anananspaj med vaniljgrädde” - att döma av alla entusiastiska kommentarer var deltagarna även denna gång mycket belåtna med vad som sålunda serverades lekamligen.

Också den andliga spisen föreföll falla deltagarna på läppen, åtminstone om man går efter det småkluckande skrattande som med ganska korta intervaller ackompanjerade **Jan-Sture Karlssons** power-pointstödda framställning betitlad *Idun i tiden - förr och nu*.

Inte minst fick vi via honom stifta bekantskap med Sällskapet Iduns ikonmotsvarighet till vår Fritz Kärfve-tavla och dess motiv, av **Anders Zorn** (1860-1920) monumentalt avporträtterade lundastudenten (!) och biblioteksmannen **Harald Wieselgren** (1835-1906), inkl skägg, cigarr, grogglas och allt, inbegripet några medhjälpare styrelsemedlemmar skumt skymtades i bakgrunden.

Från dess tillblivelse den 22 november 1862 var Wieselgren Iduns starke man under 44 (!) år framåt och bl a den som för Iduns räkning besvarade Heimdalls tidigare under kvällen den 7 mars 1891 telegrafiskt avsända telegram av följande lydelse:

Sällskapet Heimdall i Malmö samlade till sitt första möte ber att få framföra sin hälsning till sin högt värderade förebild, det vidt frejdade sällskapet Idun.

A O Stenkula

H E Larsson

[Så här lät Wieselgren då Å Iduns vägnar:](#)

Sällskapet Heimdall, Malmö

Eder hälsning mottogs med glädje av Idun, som stolt i tanken att vara en av Heimdalls jungfruliga mödrar, tillönskar den nyfödde kamraten att inom sig äga samma livskraft som utmärkt Idun och så varda en stat i staten den alla älska.

Kontakten med Idun är alltså av mycket gammalt datum. Under årens lopp har förekommit besök vid olika högtidligheter men också, som nu, vid vanliga sammankomster. Dagens talare kan f ö sägas vara vår tids Wieselgren.

Visserligen har han i bara (!) 14 år mera direkt skött Iduns affärer men tiden sägs ju nu gå så mycket snabbare än för hundratalet år sedan. Idun har en annan organisationsstruktur än den, som Heimdall anammade år 2002, och från 2004 till 2018 har dagens talare varit Iduns ständige sekreterare, vilket alltså efter högt föredöme är den post med vilken följer huvudansvaret för det sällskapets verksamhet.

Väl i talarstolen inledde talaren med att han kände sig som en omvänd Stenbocks kurir - det lät spännande men hade möjligen bara något att göra med att talarens tåg inte gått längre än till Hässleholm eller Älmhult (jfr ”Vid Slussen störtar skymmeln, han mäktar icke mer; Till fots den trötte krigarn till slottet sig beger”). Ville han förklara sig ”halvt avsvimmad” efter sista delen av sin resa, kanske som ursäkt för eventuella inadvertenser under det kommande anförandet? Det framgick inte. Inte heller framgick särskilt tydligt vem den sig mot sadelknappen lutande generalen skulle motsvara i Stockholm eller vem ”Den gamla Karlamodern” kunde tänkas vara, som nu väntade på ett mycket dramatiskt besked. Alltnog, metaforen var kanske inte tänkt att sträcka sig så långt men auditoriet fröjdade sig åt hans ankomst som åt hans föregångares, när väl vi fick ”hans sändnings föremål” till del och fick njuta av det sätt på vilket det framfördes - framstående retoriker är det ont om i vår tid...

Vi fick följa med på en resa från en tid utan radio och TV eller biografer, då ett sällskap som Idun - och f ö som Heimdall - hade en helt annan spelplan till sitt förfogande till nutid med konkurrens om uppmärksamheten från alla möjliga håll. Och, framhöll talaren, därmed medlemmar med mycket mindre tid att delta

i ett kultursällskaps aktiviteter. Man kunde skönja en viss stolthet över att Idun följt med sin tid och - som Heimdall - efter hand anpassat sig till sina medlemmars behov och förväntningar.

Talaren upplyste att hans bakgrund var departementstjänstemannens och heltidspolitikerns med en fil mag i historia men vad som särskilt lyste igenom var hans livsgärning som folkbildare, ett epitet som han förlänade de flesta av sina föregångare som ständigt sekreterare i Idun. Som sådan beklagade han - på förekommen anledning tycktes det - att man visserligen hade många medlemmar som var jurister, medicinare och militärer men jämförelsevis få från näringslivet och kyrkan. Vidare tycktes det framskymta mellan raderna att han visserligen accepterat mingel som en sällskaplig företeelse, eftersom det föreföll tilltala medlemmarna, men såg det som en nymodighet som inte borde få breda ut sig mer än nödvändigt, ity det inte så särskilt befrämjade hans målsättning - kulturellt tankeutbyte.

Flera frågor följde, bl a förklarades namnvalet Idun med - utöver en hänvisning till tidens nationalromantiska anda som också ledde till namnvalet Heimdall - att Idun var ungdomens gudinna i Valhall, vars äpplen höll gudarna evigt unga och odödliga, innan föreställningen belönades med en lång applåd.

Sammankomsten den 4 juni

Om maj-sammankomsten kan sägas ha präglats av ett mer eller mindre ständigt småputtrigt skrattande auditorium, utmärkte sig juni-sammankomsten mera genom andäktighet och förundran - andäktighet till följd av talarens pregnanta och eftertänksamma stämma och förundran över det öde som vi fick oss till del.

Ambassadören **Hans Gunnar Adéns** anförande hade rubriken *Mitt liv som munk - en diplomat berättar*, men talarens berättelse började långt tidigare med upplysningen att hans "ovanligt sekulariserade föräldrar" inte anade följderna av att ha ett mycket katolskt sinnat hembiträde. Henne fick talaren följa till kyrkan och när andra femåringar bråkade eller åtminstone inte höll sig lugna, satt han enligt egen uppgift som ett tänt ljus, fascinerad av rökelsen, vigvattnet, de konstiga kläderna och den gregorianska sången. En barndomsdröm formades som ledde till att han konverterade till katolicismen, när han fyllt 18 år, dvs så snart lagen medgav det. Fadern såg detta närmast som landsförräderi, "en svensk är lutheran, så är det bara", och portförbjöd honom från hemmet. Det tog modern några månaders övertalning, innan han fick komma hem igen.

Han växte alltså upp med en religiös övertygelse men levde ett normalt och rätt privilegierat liv i Djursholm, dock i "ett livsåskådningsmässigt utanförskap" som fick föga näring i det då av vänstervindar präglade svenska samhället. "Det

var ett föga andligt klimat i Sverige då” konstaterade talaren litotetiskt. Som en ordentlig svenne med goda betyg genomgick han Tolkskolan i Uppsala och tog sin civilekonomexamen, innan han kom in på UD och placerades på OECD i Paris. Samhällsmiljön där var till hälften sekulär men till hälften varmt katolsk och hans barndomsdröm gjorde sig påmind. 33 år gammal gick han i kloster, inte minst därför att han ”ville utröna vad religion går ut på egentligen”.

Till en början blev det ett benediktinerkloster i belgiska Ardennerna men efter två år lämnade han det för ett cistercienserkloster på en ö i Medelhavet utanför Cannes. Benediktinerna fann han alltför intellektuella, han sökte ett mer andligt liv. Hos cistercienserna gällde regeln *Ora et labora*, Bed och arbeta! Bröderna fick i princip bara tala med varandra en gång i veckan, på söndagen. Ingen TV och ingen radio fanns, men talaren sade sig ha ”njutit fantastiskt av tystnaden”. Dock innebar detta liv att när han lämnade klostret efter tio år var omvärlden honom ganska främmande - bl a visste han inget alls om datorer och företeelser som t ex Rambo och Lech Walesa var honom helt okända.

All lämna munklivet och begära hos Vatikanen att få bli löst från de eviga klosterlöftena var förstås ”ett oerhört svårt beslut”. Varför tog han det? Dels var det svårt att leva i en så ytterst auktoritär organisation, dels hade han ”vuxit ur formatet” och ville söka andra vägar för att fördjupa sin religiositet, något som nu lett honom till zen-meditation och det som kallas integralt tänkande.

Efter Tolkskolan hade han som reseledare fördjupat sina kunskaper i ryska och bl a tagit fyra betyg i språket och nu erbjöds han en tillfällig plats på svenska ambassaden i Kiev. Efter en mycket hård strid med UD lyckades det ambassadören där, vår för två år sedan bortgångne medlem **Martin Hallqvist**, att få anställningen omvandlad till fast, varefter kvällens talare verkade som svensk diplomat i först Sankt Petersburg och sedan Paris, innan han blev stockholmsbaserad ambassadör för Armenien, Azerbajdzjan och Georgien (*förf anm: vad gäller sistnämnda land i sakligaste laget för den dåvarande svenske utrikesministern...*).

Att auditoriet vart förundrat och respektfullt inför detta levnasöde var inte att ta miste på. Det hindrade dock inte frågor och en mycket varm applåd till tack.

Utflykten den 6 juli

Regn och vind hade det sagts och vi fick väl vår beskärda del av bådadera men dock i rätt begränsat och tolerabelt tillskurna mängder. Chartrade *m/s Linda* hade en kajuta som enligt uppgift inte rymde oss alla men blev därmed desto trivsammare, i någon mån kanske också under inverkan av den ”lille en”, som traditionsenligt hämtats ur ordförandens från Ryssland importerade privata

vodkaförråd men som trots bartendrarna **Per-Eric Molanders** och **Stig von Otters** idoga påfyllande dock nog blev plastglasbegränsat liten för alltför många.

Då hade Heimdall äntrat i Landskrona och HLK tvingats långt ut på en pir i Rungsteds hamn, uppenbarligen något oklart vilken (!). I Bäckviken mötte två av **Buss-Johannas** bussar, som utan omvägar levererade oss till Turistgårdens faktiskt rätt välsmakande köttbullelunch, inledningsvis till **Lars Svenssons** närmast professionella bakgrundsunderhållning på ställets piano. Till kaffet underhöll marinärkeologen **Kjell Andersson** och medlemmarna **Gert Jeppsson, Ingvar Kärnefelt** och **Ulf R Johansson** om respektive Öresunds särdeles unika havsmiljö, Vens äldre historia, inklusive slaget vid Svolder, Vens delvis nästan unika flora och **Tycho Brahe** (1546-1601), inklusive hans betydelse för de revolutionerande teorier om världsalltet som så småningom presenterades av hans efterträdare som kejsarlig matematicus i Prag, **Johannes Kepler** (1571-1630).

Härefter blev det kort promenad (med besök på vägen hos durumvetebageriet av de mest företagsamma deltagarna, som enligt uppgift köpte upp hela utbudet där, mindre företagsamma förstås till visst förfång!) till det den 11 maj i år nyöppnade Tycho Brahe-museet i öns nya men numera avsakraliserade Allhelgona-kyrka. Här utökades vårt vetande ytterligare av nyssnämnda **Gert** och **Ulf R**, innan vi vandrade runt den pedagogiskt utformade utställningen och tog oss - i varje fall de flesta av oss - en tripp ned i det underjordiska observatoriet Stjärneborg strax intill.

Efter återsamling i de båda bussarna vidtog en rätt charmig rundtur förbi S:t Ibbs golfbana och förbi whiskydestilleriet *Spirit of Hven* (redan i förväg hade vederbörligen aviserats "ej provsmakning eller ens avsittning") till Kyrkbackens hamn med dess utsikt bort mot Backafallen på öns västsida och S:t Ibbs kyrkogavel skymtandes ovanför branten.

I kyrkan strax därpå berättade medlemmarna **Sten Skansjö** och **Christian Hjort** mer om öns historia respektive öns geologiska bakgrund, innan vi tågade ut efter det **Lars Svensson** så passande exekverat psalmen *En vänlig grönskas rika dräkt* på pianot under predikstolen på kyrkorummets södra sida. Ute mötte på nytt den hänförande utsikten över Sundet, innan vi först em-, sedan de- och till slut på nytt em-barkerade bussarna för färd till Bäckviken och den så småningom uppdykande *m/s Linda*.

Vadan detta "barkerande"? Jo, utflyktsledaren hade glömt bort dagens clou - uppläsningen av vad svensken och numera kanske också mången HLKare väl

jämte Tycho Brahe främst associerar med Ven, nämligen dikten *Vid vakten* av **Gabriel Jönsson** (1892-1984).

I folkmun ofta nog kallad och sjungen *Flickan från Backafall* inleds den ju egentligen med ett anrop till **Ellen**, anroparens käresta på Ven och utgör "hennes gosses" poetiska tankar under en vakt under briggen *Tre Bröders* mesansegl på kryss i Karibiska sjön. Jämfört med vanligt trudeluttande kom poesin i detta verkligen fram när vår styrelsemedlem **Hans Barenthein** läste dikten, improviserat uppflugen på en kyrkogårdssoffa med S:t Ibbs kyrka och utsikten ut över Öresund som utomordentlig bakgrund, därtill garnerad med en och annan solglimt mellan molnskyarna. Att det blev en fin poetisk slutvinjett var ej ägnat att förvåna, poetiskt barnbarn som ju uppläsaren är till nobelpristagaren m m **Erik Axel Karlfeldt** (1864-1931).

Åter i Bäckviken blev det en smula rörigt med avskedstagandet liksom i Rungsted och Landskrona men alla visade gott humör trots en del regn och vind och dålig hörbarhet på flera håll med mindre god akustik. Att utflykten därjämte verkar ha gått ihop ekonomiskt och möjligen till och med lämnat ett mindre överskott är ju glädjande och åtminstone för en och annan tidigare Ven-arrangör enligt uppgift rätt förvånande.

Mycket sällskapliga hälsningar i värmen,

Frank Orton
Ordf